

Versailles, Genève et La Haye

L'armistice de 1918, signé dans un wagon de chemin de fer près de Compiègne, ne fut qu'un « cessez-le-feu » soumis à certaines conditions. Ces conditions, imposées par les alliés à l'Allemagne, avaient pour but de l'affaiblir, de telle sorte qu'elle se verrait obligée de signer le traité de paix qu'on lui proposerait. L'Allemagne devait, en effet, livrer sa flotte et ramener ses troupes jusqu'au-delà du Rhin.

En janvier 1919, des délégués des vingt-sept nations victorieuses se rencontrent à Paris pour discuter les termes de la paix. Le président de cette assemblée est Georges Clemenceau, le « Tigre », qui veut mettre l'Allemagne hors d'état de nuire. Les trois autres « Grands » sont l'Anglais Lloyd George, qui s'engage à faire payer l'Allemagne; l'Américain Woodrow Wilson, président des États-Unis, dont l'objectif est la formation d'une « Société des Nations »; l'Italien Orlando, désireux d'annexer le plus de territoires possible à l'Italie.

Plusieurs traités de paix sont conclus avec les pays vaincus : avec l'Allemagne (à Versailles); avec l'Autriche (à Saint-Germain); avec la Bulgarie (à Neuilly); avec la Hongrie (au Grand Trianon); avec la Turquie (à Sèvres : voir page 141, et Lausanne). Mais ces traités contiennent déjà en germe les cataclysmes à venir, car le principe qui inspire les diplomates — celui du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes — a été concilié tant bien que mal avec les intérêts des vainqueurs. Les États qui naissent de ces compromis réunissent souvent plusieurs nationalités et ont des minorités importantes. Ils sont peu viables économiquement et à la merci de conflits internes.

L'Allemagne doit rendre l'Alsace-Lorraine à la France, et Eupen-Malmédy à la Belgique, le Schleswig au Danemark. La presque totalité du grand-duché de Posnanie et une partie de la Prusse occidentale vont à la Pologne ressuscitée. La riche région industrielle de la Sarre sera administrée pendant quinze ans par la Société des Nations. On exige de l'Allemagne des réparations qu'elle est dans l'impossibilité de payer.

Sur les ruines de l'ancien empire austro-hongrois, on crée de petits États : l'Autriche, la Hongrie, la Tchécoslovaquie et la Yougoslavie. Trieste et le Trentin vont à l'Italie. L'Allemagne et l'Autriche ne pourront avoir qu'une armée réduite; il leur est interdit de s'unir. Ces deux pays deviennent des républiques.

Les anciennes provinces turques (voir page 180) et les colonies allemandes sont réparties entre les vainqueurs.

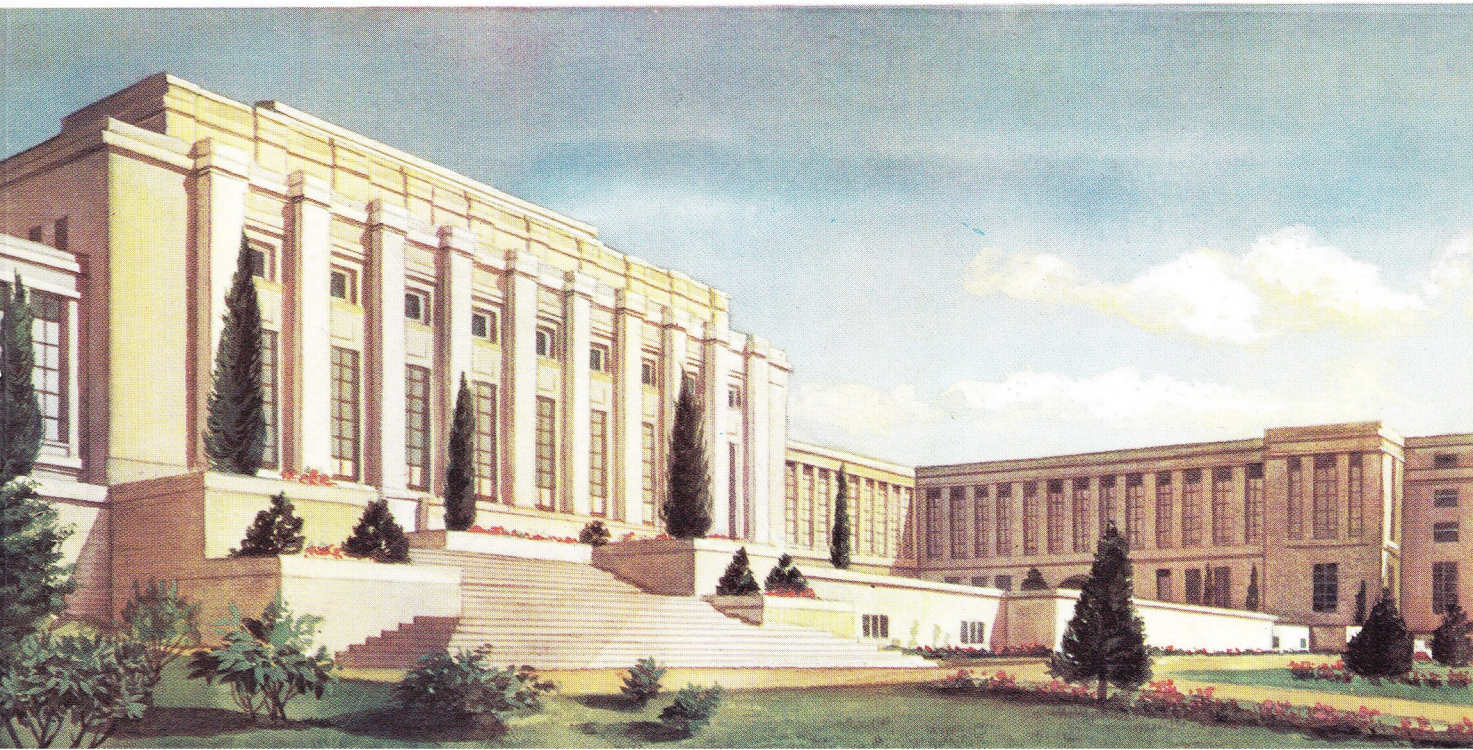
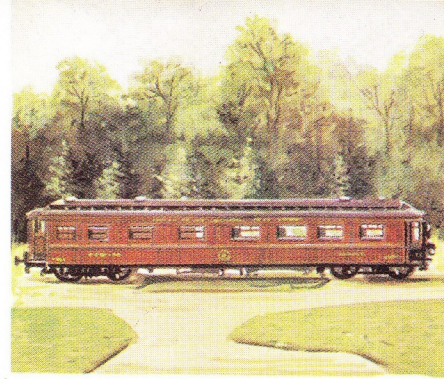
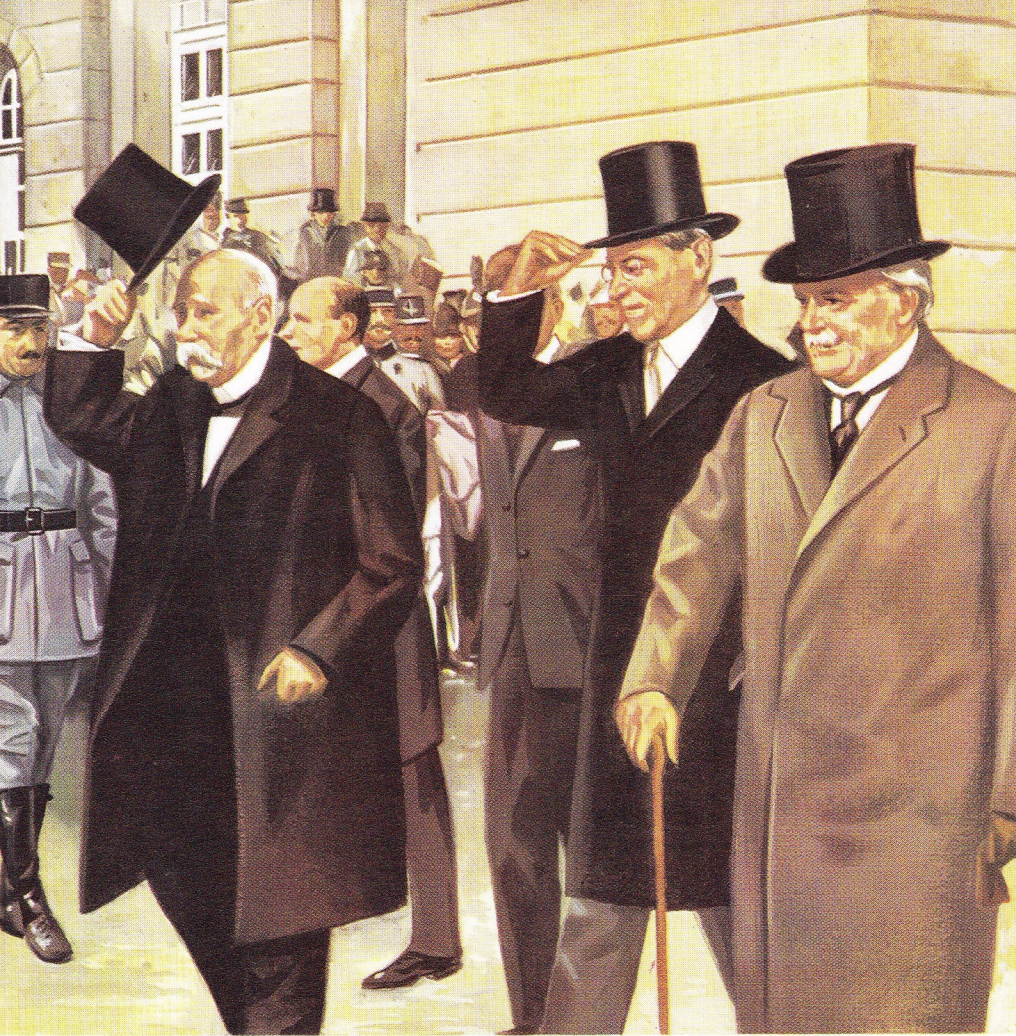
L'événement le plus significatif de cette année 1919 fut l'établissement à Genève d'une « Société des Nations » dont le but était de résoudre, d'une manière pacifique, les conflits internationaux. Une Cour permanente de Justice siégeant à La Haye devait juger les questions de droit international. En quelques années, la S.D.N. régla trente-sept conflits entre petits États. Mais cette Société perdit peu à peu de son prestige : les États-Unis avaient refusé d'en faire partie! De plus, elle n'avait pas d'armée pour imposer de force ses décisions. Certains pays comme l'Italie, le Japon et l'U.R.S.S. ne tinrent aucun compte de ses décisions, dès qu'elles devenaient gênantes pour eux.

En haut, à gauche : Clemenceau, Wilson et Lloyd George.

A droite : le wagon de Compiègne; le palais de la Paix à La Haye.

En bas : le siège de la Société des Nations à Genève.

VERSAILLES, GENÈVE EN DEN HAAG

De wapenstilstandsovereenkomst, die in een spoorwagon nabij Compiègne werd ondertekend, was alleen een aan bepaalde voorwaarden onderworpen: "staakt het vuren". De voorwaarden die de Geallieerden oplegden waren erop gericht, Duitsland te verzwakken, zodat het later de vredesvoorwaarden, die voorgesteld zouden worden, niet zou kunnen weigeren. Duitsland moest grote hoeveelheden munitie inleveren, zijn onderzeeboten en andere oorlogsschepen aan de Geallieerden overdragen en zijn troepen op de oostelijke oever van de Rijn terugtrekken.

In januari 1919 kwamen de afgevaardigden van zevenentwintig zegevierende naties te Parijs bijeen, om een herindeling van Europa uit te werken. De landen, die het grootste gewicht in de schaal wierpen, waren Frankrijk, Engeland, de Verenigde Staten, Italië en Japan. Duitsland werd uitgesloten totdat de Geallieerden overeenstemming hadden bereikt. Rusland was niet vertegenwoordigd, voornamelijk omdat het met Duitsland een afzonderlijk vredesverdrag had gesloten. De invloedrijkste afgevaardigden waren de Fransman George Clémenceau, die zich openlijk voor wraak uitsprak, de Engelsman Lloyd George, die zich door verkiezingsbeloften ertoe verbonden had, Duitsland oorlogsschatting te laten betalen en de president van de Verenigde Staten, Woodrow Wilson, wiens voornaamste zorg de oprichting van een Volkenbond gold. De onderhandelingen over de opstelling en de ondertekening van de vredesverdragen verliepen traag en duurden vele maanden. Eerst kwam het Verdrag van Versailles met Duitsland tot stand, daarna het Verdrag van Saint-Germain met Oostenrijk, nadien het Verdrag van Neuilly met Bulgarije en ten slotte het Verdrag van Sèvres met Turkije. Ongetwijfeld trachtten de opstellers van de verdragen rechtvaardige regelingen te treffen en was het hun bedoeling, volkeren vóór prinses te stellen. Doch de rechtvaardigheid hield soms enorme herstelbetalingen in en de volkeren woonden slechts zelden in zulke samengebundelde aardrijkskundige gebieden, dat men onbetwistbare grenzen kon trekken. De verdragen bevatten de kiemen voor latere ontevredenheid.

We kunnen hier slechts de hoofdtekken van de vredesovereenkomst aanhalen. Duitsland moest

Elzas-Lotharingen aan Frankrijk teruggeven en bovendien Eupen en Malmédy aan België afstaan. Grote gedeelten van Posen, West-Pruisen en Silezië kwamen aan het herrezen Polen. Polen ontving ook een landstrook, die een smalle uitweg naar de zee vormde - de Poolse corridor. Het rijke nijverheidsgebied van de Saar zou gedurende vijftien jaar door de Volkenbond bestuurd moeten worden. Alle Duitse koloniën werden in de vorm van mandaatgebieden, aan de Geallieerden toegekend. De Afrikaanse koloniën kwamen aan Engeland, Frankrijk en België, de bezittingen in de Stille Oceaan aan Australië, Nieuw-Zeeland en Japan. Voorts legde men Duitsland enorme herstelbetalingen op, waaraan het onmogelijk kon voldoen.

Vier kleinere staten werden opgericht uit het puin van het Oostenrijks-Hongaarse keizerrijk. Oostenrijk, Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Joegoslavië. Triëst en Trentino ten noorden van Venetië kwamen aan Italië. Zowel Duitsland als Oostenrijk mochten slechts kleine legers behouden en geen verbond met elkaar sluiten. In Duitsland werd een einde gemaakt aan de regering der Hohenzollerns; in Oostenrijk aan die der Habsburgers.

Van al zijn Europese gebieden mocht Turkije slechts een klein deel behouden. Irak en Palestina werden als mandaatgebieden aan Engeland toegewezen. Syrië en de Libanon gingen naar Frankrijk. Een groot gedeelte van Arabië werd onafhankelijk.

Misschien was de belangrijkste gebeurtenis uit het jaar 1919 wel de oprichting van een Volkenbond, die tot doel had, de internationale conflicten op vredelievende wijze te regelen. In dezelfde richting werkte het Internationaal Gerechtshof te Den Haag. Zijn rol bestond in het regelen van geschillen inzake internationaal recht. In enkele jaren tijd loste de Volkenbond meer dan dertig geschillen tussen de kleine naties op. Doch verschillende grote naties, waaronder de U.S.A., waren geen lid van de Bond en het duurde een aantal jaren alvorens de verslagen centrale machten het recht tot toetreding verwierven. De Volkenbond beschikte niet over een leger om zijn beslissingen te doen uitvoeren. Japan, Italië en de U.S.S.R. negeerden deze beslissingen, als ze hun ongewenst leken. Zo verloor de Volkenbond langzamerhand heel wat van zijn invloed en prestige.

Boven links : Clémenceau, Wilson en Lloyd George. **Boven rechts :** De spoorwagon van de wapenstilstand en het Gerechtshof te Den Haag. **Onder :** Het Paleis van de Volkenbond te Genève.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.